

Gazteek, gero eta hiztegi murriztagoa

**ARKAITZ ZARRAGA
AZUMENDI**
EUSKARA IRAKASLEA

“Gazteek gero eta hiztegi murriztagoa darabilte”, “gazteen hizkerak gero eta mailegu gehiago ditu”, “gazteei adierazkortasun gabezia nabari zaie”, “laster erdaraz arituko gara euskaraz ari garelakoan”. Askotan erabiltzen ditut horrelako baieztapenak irakasleentzat antolatutako ikastaroetan. Arbelean idatzi eta ikasleei ados dauden galdetzen diet; jakina, gehienek baietz. Ondoren, zera botatzen diet: lehenengoa Konfuziok bota zuen K.a. 510. urtean. Bigarrena, Aristotelesek K.a. 329an. Hirugarrena, Habermasek... Plagio kaskarra da egiten dudana, behin beste irakasle batek egin baitzigun guri, baina ez nituen ez esaldiak, ez autoreak apuntatu eta, hortaz, asmatu egiten ditut. Azken esaldia bai, azken hori Lazkao Txikik bota zuen. Txarrena da irakaslea nor izan zen ere ez dudala gogoratzen, eta ezin eskatu benetako aipuak.

Ohikoa izan da beti gazteen edo belaunaldi berrien hizkerari kritika egitea, “garai batekoa” hobea zelakoan. Gure kasuan, gainera, gazteek ez ezik, pisu handia hartzen dute hizkuntzara heldu berri direnek ere, euskaldunon portzentai handia baitira. Ondorioz, inoiz baino “euskaldun” gehiago dira beste hizkuntza batean trebeagoak. Horren arriskurik larriena, ordea, ez da euskara “kaskartzea”, euskarari uko egitea baizik.

Hizkuntza ez erabiltzeko arrazoietakoa bat txarto egiteko beldurra izan daiteke. Gurea bezalako hizkuntza gutxituetako hiztunek eskapada erraza dute, inork gu txik kritikatzeko baititu gaztelaniaz, frantsesez edota ingelesez trakets egiteagatik, eta hizkera aberasten eta egokitzen joateko baliabide ugari dituzte eskura. Izan ere, gaitasun komunikatiboa ez da soilik eskoletan eskuratzen, ezta euskaltegietan ere; bizitzaren esparru guztietan ikasten da, eta azken aldian batez ere pantailetan. Hizkuntza hegemonikoek era guztietako egoera komunikatiboak dauzkate grabatuta (benetakoak nahiz fikziozkoak) eta horrek etengabe hizkuntzarekiko kontaktu zuzenean egoteko aukera ematen die hiztunei, eta erregistro guztiak lantzeko ere bai. Erdarazko *input* kopuru ikaragarria jasotzen dugu guztiok, arnaguneetakoekin zein estuguneetakoekin eta, ondorioz, hitzun trebatuak gara erdaretan.

Horregatik, ezinbestekoak ditugu ikusentzunezko materialak, kultur ekoizpen nahiz komunikabideetakoak edo errealak. Ondoren, ahozko eredu egoki eta ugari horiek fokuen aurrean jarri behar ditugu eta ondo sustatu, hizkuntza forma erakargarriak begi-belarrietatik sar daitezten. Hori guztia egin behar dugu, bai, baina batez ere, hizkerak kritikatzeko ohitura hori amaitu egin behar da. Ez da boli gorrien garaia, mese! ●

Nola begiratzen dio euskal plazak Arabari?

EDU ZELAIETA ANTA
IRAKASLEA ETA
IDAZLEA

Mendea urratzean jaio nintzen euskal plazara. Lehenbizi, poeta-
ren etiketa irabazi nuen sariketa batzuei esker. Handik gutxira, kolaborazioak idazten hasteko aukera izan eta, ohartzeko, zutabegile ere bihurtu nintzen. Geroxeago, artean ere mendeak denon begietara berri samarra zirudiela, Mugaldekoak taldea sortu genuen Bera-Gasteiz ardatza baliatuta, literatura eta musika uztartuta. Ondotik ere, mendeak berriaren dirdira galdu ahala, kulturgingintzan aritu izan naiz, bakarrik nahiz konplizeen arrimu goxoan. Horretan nabili oraindik...

Kontua da, hogeitaz urtetik gorako bide horretatik, irudipen batek egin didala bisita bisurte berrian: nolabait, plaza horretan gehiago balioetsi izan dutela nire alderdi bidasotarra nire alderdi babazorroa baino; gehiago, nire nafartasuna nire arabartasuna baino. Batez ere, baina ez bakarrik, Bizkai-Gipuzkoetan.

Irudipenek ez dute zientzia mailako kategoriarik. Dena den, zenbait galdera egiteko baliagarri gerta daitezke: neurea bakarrik ote da irudipena? Araban –ez Gasteizen soilik– sortzen den kultura eza-guna da gainerakoan? Nola begiratzen dio euskal plazak Arabari 2024an? ●